List 8. **NOVICE** Tečaj XXX.

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi poli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold.; po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 21. februarija 1872.

Obseg: Ogenj v gozdu. — Gospodarske novice. — Potopisni listi slovenskega učitelja svojemu pobratimu. — Poročilo o VII. občnem zboru slovenske Matice 15. februarija 1872. — Političnе pridige. — Slovansko slovstvo. — Mnogoterne novice. — Dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Ogenj v gozdu.

Kakošne puščave je že ogenj v gozdih napravil, je znano. Najbolj so šilovni gozdi ognju izpostavljeni, pa tudi listnati niso varni.

Navadno se ognji v gozdih aprila meseca do septembra prikazujejo, ker v tem času je listje, mah in iglje najbolj suho. Skušnje vendar kažejo, da so že v suhih zimah ognji strašne škode naredili.

Če se hoče ogenj od gozdov, kolikor mogoče, odstranovati, moramo vse, kar pripomore k njegovemu nastanku, odpraviti, in če vkljub temu nastane, se najboljših sredstev za odvrnitev poslužiti.

Ognji navadno nastanejo: 1) po neprevidnosti; 2) iz hudobije; 3) iz samopridnosti; 4) po naključbi.

Po neprevidnosti nastanejo ognji:

1. Po drvarjih, pastirjih in drugih ljudéh, ki imajo v gozdu opraviti. Napravijo si pogostoma ogenj, da si kuhajo, se grejejo, ali za kratek čas, pa ne skrbijo za to, da ne bi ogenj prišel v dotiko s suhimi vejami, mahom ali drugimi rečmi, ki se rade vnamejo, ali da bi ga pri odhodu pogasili.

Majhen veter je potem zadosten, da ogenj razpiše in gozde požge. Vsakega, ki preblizo kakega drevesa, goščave ali na mestu, kjer je dosti reči, ki se rade vnamejo, če naredí velik ogenj brez potrebe, pa ga pri odhodu ne pogasi, naj bi toraj ostro kaznovali, in kuriti naj se dovoli samo v mokrem vremenu, drugikrat naj bi bilo vsem ljudem prepovedano.

2. Po pepelarjih. V nekterih krajih delajo pepel v gozdih in neverjetno neprevidno z ognjem ravnajo, da morajo ognji nastati. Taki ljudje se morajo nadzorovati in gozdar jim mora take kraje odkazati, kjer se žganje lesa brez nevarnosti vrši. V suhih letih in v viharjih se mora žganje prepovedati.

3. Po oglarjih. Če ne pazijo na kotle, da počijo, ali vozniki, ki oglje iz gozda vozijo in jim ni mar, ali so ogli živi ali ne. Večkrat se je primerilo, da so peljali živo oglje, ga stresli na tla, in tako so nastali gozdni požari. — Zato naj se v magazinih tisto oglje, ki bo drugi dan naloženo, ponoči pregleda in vsaka iskra zaduši; vozniki morajo pa pri vozu posodo imeti, da ogenj, če se med potoma oživí, lahko pogasé.

4. Z bakljami. V nekterih krajih se poslužujejo lovci, ribči, oglarji in popotniki lesenih bakelj, da morejo ponoči naprej. Nastali so s tem že večkrat hudi ognji. Baklje naj se prepovejo, in laterne, ktere so že tako v nekterih krajih v navadi, naj se vpeljejo.

5. Po tabakarjih. Zgubé prižgano gobo, ktera pade med suho listje in pri suhem vremenu se naredí ogenj. Da bi se to ne godilo, moralo bi se prepovedati tabak v gozdu piti; ker pa vemo, da bi se to ne spolnovalo, zato naj se vsaj oni, kteri nimajo pokrova na pipi in v gozdu kadé, kaznujejo.

6. Po lovcih. Streljajo s papirnatimi, lanenimi zamaški, kteri se pri suhem vremenu radi vnamejo in če v listje, suho smrečje ali drugo suho šaro padejo, prične to goreti. Ravno tako se lahko platno vname in perje prime. V suhih časih naj se lovcem s papirnatimi ali lanenimi zamaški streljati prepové in vsaki naj z usnatimi ali s telečje dlake zamaški strelja, če ima pa prve, naj vsaj ugasne, če vidi, da tli.

7. Po požiganji šare na polji, ki je blizo gozda, ali še celó v gozdu, dalje s požiganjem vresja na mejnih pustinah, se pogostoma ogenj zatrosi.

Enaka dela naj se v viharnih časih prepovejo in samo s tem pristavkom dovolijo, da je več ljudí zraven in da se okoli pogorišča 6 čevljev na široko zemlja od trave in druge šare očisti, da se ogenj ne more v bližnji gozd (oddelek) zavleči.

Iz hudobije tudi nastanejo ognji, če se nektere osebe hočejo nad gozdnim lastnikom maščevati, za take nimamo nobenega sredstva.

Iz samopridnosti nastanejo ognji, če pastirji, da si pašne oddelke povekšajo, zažgejo. Temu se zoperstavimo, če take kraje v varstvo vzamemo in jih nasadimo in še le potem pustimo pasti, ko je drevje živinskemu gobcu odrastlo.

Po naključbi nastanejo ognji, če strela v nje vdarja, ali če se od bližnjih hiš ogenj v gozd zanese.

Gospodarske novice.

* Živinorejcem in živinozdravnikom našim imamo danes povedati tako redko prikazen, kakoršne še menda niso doživeli gospodarji nikjer in je ne najdejo tudi v nobeni živinorejski knjigi, in ta je, da neka krava v Ljubljani je 14. dne t. m. porodila tele 6 tednov kasneje, kakor je sicer pravi čas za porode goveje živine — to je, 6 tednov po preteklih 9 mesecih. Da se porod zakasní za kake dni, tudi za cel teden ali k večemu 2 tedna, to je znano; al da se zakasni za celih 6 tednov, to se še ni slišalo nikoli. Krava, dobra mlekarica, velika in močna, je okoli 14 let stara; zdrava je bila vkljub tej skoro 11mesečni brejosti skozi in skozi, in da je tele v maternem telesu živo bilo, tega se je vsak lahko prepričal, kdor je le roko položil materi na desno stran. Porod vendar je bil težak vzlasti zarad močnega zadnjega konca in zeló težkega teleta, ki je tehtalo 107 funtov, pa kmalu po rojstvu poginilo,

brž ko ne raztegnjeno po morebiti ne pravilni vléki, ker ni bilo izvedene zdravniške pomoči zraven. Da pa je tele res tako dolgo bivalo v maternem telesu, o tem ni dvombe, ker zagotovilo se nam je od več oseb, ki so na tanko si zapomnile, kedaj da se je krava ubrejila.

* Preteklo leto za najslabeje vinsko leto na Nemškem razglaša časnik „Weinlaube“ tako-le: „Prestali smo tedaj vinsko leto 1871.; spolnilo je jeseni, kar je obetalo poleti; dobili smo tako slabo in tako malo vina, da le uno od leta 1817. mu je enako, kakor pripovedujejo možje, ki se še spominjajo leta 1817. — V tako „črne bukve“ vendar ne moremo zapisati našega pridelka.

Potopisni listi
slovenskega učitelja svojemu pobratimu.

I. pismo.

Pod Ratitovcem na Gorenskem 1872.

Predragi moj! Čudno zaumene imaš Ti res o mojih „prostih urah“, ker mi praviš med drugim v svojem zadnjem pismu: „Popiši mi nekoliko zdaj o dolzih zimskih večerih, ko se gotovo dolgočasiš, potovanje svoje k 1. hrvaški učiteljski skupščini v Zagreb!“ — Ti si sicer to prošnjo na kratko in lahko izrekel, ter bi moje črtice morebiti v resnici tudi rad bral; al dragi moj, ako bi Ti jez do pičice natančno popisati hotel, koliko prijetnih spominkov na Hrvaško sem si bil prinesel kot „odpustek“ v svoji popotni mavhici domú, predolgo bi mogel sedeti, prebiraje moja pisma. Minuli bi med tem zimski večeri in oglasila se mila kukovica. Zato moraš že zadovoljen biti s kratkim popisom, kajti verjemi mi — mojih prostih ur je hencano malo. Vstrezam pa Tvoji želji tem raji, ker se nadejam spodbosti Te, ako se še kedaj kaka taka prilika pripeti za pot v Zagreb, da ne boš čepel kot mrzljak domá, ampak da opašeš torbico in potuješ k bratom našim na jugu. Poslušaj me tedaj drage volje!

Od zlatih žarkov prve jutranje zore prijetno obsijan je gledal stari Ratitovec doli na Selško dolino v jutro 22. avgusta minulega leta, ko sem se bil odpravil od doma. Okrog Selc in po Bukovškem polji zakrivala je pusta mrzla megla dno doline, ter ne le omejavala razgled po mični okolici, nego tudi segala mi do kosti, da sem se moral zavijati v suknjo, tako, kakor da bi pratika že kazala slano in sneg. Konec soteske, kjer se popotniku hipoma odpre sprelepi razgled proti Loki, Šmarni gori itd., so mi pa prijetni solnčni žarki že naznanjali prijazni topli dan. Ob 6. uri sem bil že v Škofjiloki. Spominjaje se nauka svojega blagega rajnega očeta, da se je za srečno pot tudi treba Bogu priporočiti, stopim memo gredé v ondotno cerkev, ker je, kakor ondi navadno pravijo, ravno „nuna k sv. maši zvonila“. Milo prijetno je zadonel orgeljni glas po prijazno-mičnih in snažno-gleštanih cerkvenih prostorih, ko sem prestopil njihov prag; lahko mi je bilo spoznati, da umetna roka prebira dobro vbrane orgle; tudi petje je bilo lepo soglasno; vendar pa bi o poslednjem skor nekaj opomnil — — al nočem; vsaj vem, da bo marsikdo, kdor bo bral to pismo, lahko razumel, kaj da hočem reči! — bilo nemško?

Kaj naglo mi je bil minil v Škofjiloki juterni čas; ob 9. uri pa me je naložil moderni „omnibus“ ter peljal me na kolodvor. Ločani res o tem napredujejo; kajti dva kaj lična vozova stojita na službo popotnikom proti kolodvoru ali nazaj v Loko. Kdo bi pa tudi peš tolkel tako daljo ven do železnice. Škoda in škoda, da je dotično vodstvo ob času cestnega zidanja toliko gledalo na par forintov, ter odmaknilo kolodvor od krasno ležeče Škofjeloke tako daleč ven na Trato! Naša malenkost je že takrat v „Novicah“ imenovala šaljivo to postajo „na Pozabljenem“. Pa za zdaj je že mlena! Upajmo, da bo železnica, ki se ima skoz Poljansko dolino delati, gledala bolj postrežljivo na potrebe ljudí. Toliko pa vendar moramo spoznati, da okolica Škofjeloškega kolodvora sama na sebi je rajska. Kaže se nam v lepovidnem okrogu Škofjeloški grad z iztokom Poljanske in Selške doline; slavni Crnigrob; sloveča Št. Joštova in Šmarna gora; velikansko gorovje, ki loči Krajno od Štajarja, z eno besedo: človek strmí o vseh teh naravskih lepotijah. Ni se čuditi, da domači in tujci v novejšem času tako radi o prostih dnevih dohajajo le-sem in tudi dalje po železnici na Gorensko na sprehod.

Kmalu po mojem prihodu na kolodvor pripelje tudi „lukamatiče“ od Kranja sem mnogo mi blagih src. Bili so vmes dragi sosedje moje domače hiše, ki so bili namenjeni nazaj v skrito podnožje Ratitovca; našel in pozdravil sem pa tudi učiteljske sobrate: S., K. in C., ki so bili z menoj vred namenjeni na izhodne kraje. Z zagrebško „pristupnico“ sem dobil od železničnega denarničarja „karto“ za polovico vožne cene, in kmalu smo oddrdrali po prijazni okolici proti Medvodam. Tudi ta kolodvor stojí na lepem kraji, ter daje fotografom krasnih panoram na izbiro. — In zopet je šlo dalje ob obrežji višnjeve Save, ter prek sloveče Šmarne gore proti Vižmarjem. Tu sem pomiloval ravno imenovano vas, kteri je bil učinil pred malo dnevi popred hudi požar silno škodo. Prečudno, da se v novejših časih toliko in toliko čuje o nesrečah ognja. Ne vem, ali so ljudje res tako neskrbni in nepazni postali, ali pa so tacih nesreč krivi drugi vzroki. Bodi se pa, kakor hoče, samo to naj rečem: ker imajo ljudje dandanes za toliko nepotrebnih reči novcev, naj jih imajo še za zavarovanje svojega pohištva. Prilike za to se jim ne manjka; vsaj vedno hodijo agenti okrog na „koledvo“, ki ljudí tako rekoč silijo k dobremu.

Okolice Ljubljanske, skozi ktero nas je dalje tiral urni hlapon, ne bom opisoval; vsaj je dosti znano, da je ona ključ, ki odpira popotnikom duri na romantično gorensko, v čudovito notranjsko, in milo dolensko stran prelepe zemlje kranjske.

Akoravno ima Rudolfova železnica v Ljubljani svoj lastni kolodvor, vendar večina popotnikov izstopa na južno-železničnem. Tudi mi s tovarši smo storili tako. Odloživši v palači enaki sgradi prelepe Tavčarjeve gostilnice svoje popotne torbice, šli smo vsaki po svojih opravilih križem po Ljubljani, in še le dón poldanskega zvona privabil nas je zopet skupaj. Bilo se nas je sešlo tu precej obilo število učiteljev iz raznih krajev domače zemlje; dobra postrežba in prijatelski razgovori oslajevali so nam opoldanski obed.

Od tod se tudi za danes od Tebe poslovim. Na zdravje!

Ves Tvoj

Josip L. Železodolski.

Znanstvene stvari.

Poročilo
o VII. občnem zboru slovenske Matice

15. februarija 1872.

Po sv. maši, ktero so ob 8. uri služili preč. stolni prošt in Matičin odbornik gosp. dr. Pogačar v stolni cerkvi, prične se ob pol 10. uri v čitalnični dvorani, v kteri je na steni visela podoba dr. Lovro Tomanova, narejena po domačem slikarju J. Franketu, občni zbor pod vodstvom prvosednika dr. Coste. Pričujoči so bili

gg. odborniki ljubljanski: dr. J. Bleiweis, L. Jeran, F. Kandrnal, A. Lésar, Jož. Marn, dr. J. Pogačar, dr. Fr. Papež, Andr. Praprotnik, Fr. Souvan, J. Šolar, Iv. Vavrů, Iv. Vilhar, dr. L. Vončina, dr. Jož. Vošnjak, dr. Jer. Zupanec, in vnanji: g. Jož. Gorup. Zbralo se je nad 70 družbenikov ljubljanskih in vnanjih, med vnanjimi: gg. dr. Rapoc, Ripšl, Bezenšek, Klavžar, dr. Šamec, dr. H. Dolenec, Fr. Hren, Tom. Zupan, Zorec, Stritar, Jereb in drugi. Mnogo mnogo druzih je poslalo volilne liste, kterih se je naštelo do 837.

Dr. E. H. Costa skupščino prične z ogovorom, v kterem pozdravi zbrane društvenike, in še posebno one, ki so prišli od daleč; potem se opraviči o tem, da ni občnega zbora za 1871. l. po §. 8. Mat. pravil sklical o poletenskem času; prvi razlog bil je tadanji politični položaj: deželni zbori meseca avgusta in septembra, razpust deželnega zbora in delovanje za nove volitev in meseca decembra zopet sesija deželnega zbora; drugi razlog pa tiče društvo samo, ker je hotel počakati dovršenja knjig za 1871. l., in da so te še le zdaj dovršene, tega ste krivi dve sesiji deželnega zbora, za ktera so tiskarnice imele toliko dela, da so Matičine knjige morale čakati. Vendar pa zarad tega, kakor pokaže tajnikovo poročilo, ni bilo kar nič pretrgano Matičino delovanje, marveč je odbor skrbel za to, da se dve knjigi za 1872. l., ki se tiskate v Pragi zato, ker nismo mogli na posodo dobiti podob, dovršite in z zemljovidi za 1871. l. razpošljete že konec meseca marcija. Zarad teh razlogov — pravi prvosednik — bode me, tako se nadejam, sl. zbor oprostil omenjenega malega prestopka matičinih pravil, zlasti ker društvu ni na nikakoršno kvar. — Dalje se prvosednik spominja ustanovnikov, od poslednjega občnega zbora umrlih, zlasti dveh, ki sta bila delavna tudi na slovstvenem in političnem polji, namreč g. Miroslava Vilharja in g. Matija Preloga. — Velikega pomena za Matico je znamenit dar, ki jej je došel iz rok Njega c. kr. apost. Veličanstva cesarja, še više — pravi — pa je ceniti Njega c. kr. Veličanstva priznanje vspešnega delovanja Matičnega; zato vas vabim, da z menoj zakličete: „Slava Njega c. k. apost. Veličanstvu!“ (Društveniki vstavši trikrat zakličejo: „Slava!“) — Važen dogodek za Matico je privoljenje, da si sme napraviti svojo tiskarnico. Odbor v tej stvari še ni storil daljne stopinje, ampak jo še resno prevdarja, in danes se še ne dá povedati, ali in kedaj se poprime privoljenja, ktero že v svojih rokah ima; pa vsaj se temu tudi tako silno ne mudí, ker se knjigi za 1872. leto tiskate v Pragi; važno in koristno pak je to privoljenje za Matico na vsak način.

Izrekši zahvalo g. A. Lésarju, ki neutrudljivo opravlja mnoga in težavna tajniška opravila, — gosp. dr. Jer. Zupancu za ne mali trud, ki ga ima z Matično blagajnico od njenega začetka in g. Iv. Vavrů-u za marljivo oskrbovanje društvene knjižnice (vsem trem gospodom občni zbor vstavši pokaže svoje priznanje), velí prvosednik tajniku brati

poročilo o odborovem delovanji,

ktero se glasí od besede do besede tako-le:

„Slavni občni zbor! Stebri, na kterih stojí vsako slovstveno društvo, so: a) društveniki, b) novci, c) pisatelji in d) vodeči odbor s poverjeniki.

Poročilo o Matičnem delovanji v preteklem društvenem letu ali oziroma od 1. decembra 1871. l., to je, od zadnjega (VI.) občnega zbora do današnje občne skupščine, mora toraj govoriti o naštetih glavnih podlagah blagega našega slovstvenega društva.

I. O društvenikih.

Glavne knjige zadnja številka 1. decembra 1871. leta bila je 1864, danes pa jej je 2169. Razviden je toraj prirastek za 305 udov. Med temi je ustanovnikov 19, letnikov pa 286.

Izmed ustanovnikov so preteklo leto pomrli: 1. dr. Cvajer Ivan, 2. Greselj Josipina, 3. Klemenčič Jožef, 4. Murko Anton, 5. Novak Janez Krst., 5. Pinežič o. Viktorin, 7. Pust France, 8. Rozman Jožef, 9. Rudež Jožef, 10. Škofec Ivan, 11. Vilhar Miroslav, 12. dr. Matija Prelog, 13. „Leseverein“ v Bistrici, ki je k Matici pristopil 1864. leta in plačal 50 gold. ustanovnine, pak se je izbrisal, ker nam je došla vest, da ga več ni.

To kaže toraj prirastek za 7 ustanovnikov.

Izmed letnikov pa jih je doslé toliko pomrlo ali odstopilo, da jih danes štejemo 1474, k temu prištevši ustanovnikov 405, pokaže se vseh sedanjih udov 1879.

Če pogledamo razvrstitev udov po škofijah, po kterih je osnovan imenik, in letošnje številke primerjamo z lanskimi, razvidimo, da se je število matičarjev pomnožilo: a) v ljubljanski škofiji za 79, b) v lavantinski škofiji za 49, c) v Krški škofiji za 13, d) v goriški nadškofiji za 81, e) v tržaški škofiji za 22, f) v sekovski škofiji za 19, g) v drugih škofijah za 19, skupaj 268.

Največi prirastek je toraj v goriški nadškofiji. Za lepi ta prirastek gré hvala gg. poverjenikom, zlasti nekterim.

Če tudi je ta prirastek znaten, vendar si kar nič ne prikrivajmo, da ne bi mogel biti še znatnejši, ako bi vsi pravi rodoljubi spoznali važnost našega društva in prave omike. Iz trdnega svojega prepričanja govorim, ako rečem, da bi pri Matici mogli biti: vsi duhovni slovenskih škofij, ki so temelj vložili slovenskemu slovstvu in do najnovejših časov je skoro edini gojili (pač ne bi bilo častno za sedanjo duhovščino, ako bi iz svojih rok spustila to svoje dete) in vsi uradniki slovenskih okrajev, vsi slovenski grajščaki in trgovci in vsaj polovica učiteljev, obrtnikov, bogoslovcev in učencev srednjih šol, kajti vsi ti zmorejo mali letni donesek dveh goldinarjev. Upajmo, da se to zgodí v prihodnjem letu!

II. O denarnem stanu.

Ker je natančni račun od 1. julija 1870. leta do 1. julija 1871. leta tiskan v „Letopisu“ in ga imajo gg. društveniki tudi v posebnih odtiskih v rokah in ker bode g. blagajnik posebej poročal o njem, zato tukaj omenim le prirastka matičnega premoženja.

Vse društveno premoženje je znašalo 1. julija leta 1881	52.344 gold.	20 kr.
lanski račun je kazal	42.795 „	$2^1/_2$ „
Od tod je razviden prirastek za	9.549 gold.	$17^1/_2$ kr.

Vendar pa ne smem zamolčati dveh velikodušnih darov, ki sta v preteklem letu došla Matici:

a) Njega c. k. apostolsko Veličanstvo cesar Franc Jožef je o priliki, ko mu je Matica poklonila svoje doslé izdane knjige, priznavši vspešno blago delovanje njeno, iz lastnega zaklada podariti blagovolilo 500 gld.

b) Gospá Lujiza Tomanova je Matici vstrezaje izrečeni želji svojega sopruga, izbuditelja in prvega predsednika našega društva, dr. Lovro Tomana, izročila 10 državnih obligacij z obrestmi v srebru za 10.000 gold. imenne vrednosti.

Odbor ni prezrl svoje dolžnosti, ampak je svojo srčno zahvalo za omenjena darova po c. kr. deželnem predsedniku poklonil Njega c. k. apost. Veličanstvu in tudi gospej Lujizi Tomanovi izrekel svojo zahvalo ter jo vpisal med ustanovnike.

Poročilo o denarnem društvenem stanu sklepam s tem, da gg. društvenikom zlasti priporočam pozornim biti na vse opombe, ki so pridjane tiskanemu ra-

čunu, zlasti na ono, ki kaže, kako so Matici dohajali letni doneski. In pri tej priliki ne morem zamolčati želje, da bi g. društveniki v redu, to je, v prvi polovici vsakega leta pošiljali doneske, da more Matica tudi v redu, to je, koj po dovršenji tiskanin plačati delalce in knjige. Zlasti letos, ko knjige za 1872. l. pridejo na svetlo že konec meseca marcija, bilo bi želeti, do vsi letniki za 1872. l. in oziroma tudi zaostalo letnina odrajtajo vsaj v začetku meseca aprila.

(Dalje prihodnjič.)

Politične pridige.

Spisuje Fr. Jaroslav.

II.

Slovenec in sploh Slovan je zaradi svoje klete needinosti obsojen v trpljenje. Za bedaka ga ima vsak, komur se poljubi. „Močni, nepremagljivi bodete — dejal je starček Svatopluk svojima sinovoma — ako bodete edini; nihče vas ne bode mogel politično pogubiti; ako pa ne bodete poslušali mojega nauka in svarjenja mojega, prišle bodo vse nadloge in nesreče nad Slovane: zasmehovanje, zaničevanje, zatiranje, preganjanje, ječa, pa politična in narodna smrt! Tujcem bodete robovali, njihovej deci pa bodete za svarilo, kajti reklo se bode: „Gledite, tako se je zgodilo s Slovani, ker so bili nesložni!“

Zlata resnica, ki si jo povedal v preroškem duhu, čestiti starček Svatopluk! Oj, da bi nikdar ne zabili tvoje butarice palic!

S svojo neslogo smo izgubili tudi svojo slovstveno edinost, kterej sta položila tako krepek, tako zastaven temelj naša blagovestnika Ciril in Metod. Kedaj se bodemo dokopali do slovstvene edinosti? Pred vsem drugim treba je zatreti needinost, tega gada, tega modrosa, ki nas smrtno pika; njemu je treba na glavo stopiti.

Bog, ki nas je vstvaril kot Slovence, noče, da bi kterikoli narod poginil. Vsakemu je dal sposobnosti, vsacemu pravico, da se po svoje razvija, in da doseže svojo srečo na zemlji. Kako velika dobrota je to! Oj, da bi spoznali jo! Zato je vsak rojen Slovenec dolžan svojo duševno in telesno moč obračati v napredek in razvoj svojega zanemarjenega naroda.

Res je, da so drugi narodi številnejši, vendar pa tudi mi po svojem pičlem številu lahko vse storimo, česar je treba narodu našemu, in hvaležen nam bode. Nikar ne zagrebajmo narodnosti svoje v tujščino! To bi bil greh! Zato je vsak Slovenec dolžan delati za narod svoj, vsak brez razločka, naj je gospod ali kmet, premožen ali ubožen. Vsak se mora truditi, če hoče svojo dolžnost do matere svoje Slovenije izpolniti.

Al koliko lenobe, koliko zanikernosti je še v Sloveniji!

Zanikarni Slovenci in Slovenke po mojih mislih so vsi oni, ki skoraj nobenega slovenskega lista ne naročé, nego k večemu na pósodo beró. Pač res zaslužijo taki, kakor velí „Brencelj“, da bi se ostro kaznovali. Taki delajo krivico svojemu bližnjemu, kajti oni zastonj beró ono, kar drugi, včasih s trdo zasluženimi krajcarji naročujejo. Taki Slovenci in Slovenke kradejo denar slovenskemu narodu, ker ga, mesto da ga obračajo za domače slovstvene izdelke, rajši izdajajo za tuje jezične knjige in časnike; drugim privoščijo zaslužek, domačim pa ne. Ali ni to velika napaka? Pa kaj velim: napaka? — velika krivica je!

Zanikarni so tudi vsi tisti Slovenci in Slovenke, ki samo prepevajo in popivajo „za narod“, kakor pravijo. Njih kratkočasje je lenoba; ono nič ne koristi slovenskemu narodu, nego mu celó škoduje. Takih, ki radi pojó, ima Slovenija, žalibog, že tako preveč. Koliko zlega dela žganje, vzlasti po gornjem Kranjskem! Kakor lesni črv nam izjeda krepki narod. Preganjajmo tega črva, zamorimo ga! Kdor tedaj samo poje in pije „za Slovenijo“, tak ni pravi rodoljub; on ne bode nič koristil slovenskemu narodu.

Zanikarni Slovenci so, dejal bi, tudi tisti, ki imajo zmožnosti, da bi s peresom orali ledino slovensko, pa se še ne dotaknejo ga. Kako bodo odgovor dajali od svojih talentov, s kterimi bi lehko neizmerno koristili, pa so preleni, da bi kaj storili.

Pa tudi tiste slovenske pisatelje prištevam zanikarnim, ki si ne izvolijo pravega, njim najprikladnejšega področja, v kterem bi mogli vspešno delati za razvoj svojega naroda. Nikamor ne kaže, ako „ob polni luni“ pesmarijo, ob deževnem, grdem vremenu pa besede grizejo ali slovničarijo; ako o postu trcijalke dražijo, o volitvah pa jalovo politiko uganjajo, namesti da bi delali, ako spomladi in jeseni kmetujejo, pozimi pa godejo in plešejo. To ne gré. Devet rokodelcev ali pa deset stradalcev. Zapomnite si, mladi nadepolni sinovi modric, da, ako si ne izvolite pravega stališča na slovenskem slovstvenem polji, da bodete, kakor čas nanese, enkrat lačni pesniki, enkrat pa strgani prozaiki!

Ali kaj pomaga, če Slovenec še toliko skrbí in dela za svoj zanemarjeni narod, ako pa meni, z „decemberskim brezvernim liberalizmom“ osrečiti ga! Ali se vam res nič ne smili ubogi narod? Z brezvernim liberalizmom ga nikdar ne povzdignete k pravi stalni sreči in zadovoljnosti. Slovenski narod je veren in pobožen, takovega moramo ohraniti, če ga hočemo res osrečiti, oblažiti, olikati. Omika ljudstev obstajala je in morala bi še danes obstajati v tem, da se jim daje, česar potrebujejo v vedah in znanstvih, a ne v tem, da se jim jemlje, kar človeka dela za človeka, ki ne vzame konca kakor živina.

Sklep.

Kdo, ljubi Slovenci in Slovenke, kdo bi mogel preračuniti, koliko ur, dni in let smo že izgubili brez prave koristi za Slovenijo? Pomislite; petdeset do šestdeset let človek živí; polovico teh let prespimo, kakih 16 let pa zasedimo v ponemčevalnih šolah. Koliko še ostane za Slovenijo? Oj malo, krvavo malo! In še teh let ne obračamo na blagor narodu svojemu. Kako krvavo malo je to za narod, čegar sinovi in hčere smo, ki nas je odgojil, ki nas živí, in ki nam hrani prostor za grob! Slavljeni France Prešeren, povedi nam ti: kakova čutila so pojila tvoje srce? Prav lepo si razlil ta čutila v pesem, ktero si zapel v spomin Andreju Smoletu:

— — — — — — — — —

S srcem obupnim si prišel domú!
Mogla umreti ni stara Sibila,
Da so prinesli jej z doma prstí;
Ena se tebi je želja spolnila;
V zemlji domači ti truplo leží.

Zatoraj ljubimo, iskreno ljubimo milo Slovenijo, svojo dobro mater, ki skrbí za nas svoje sinove in hčere, skrbí do zadnjega trenotka. Nikari je ne žalimo, nikari jej ne delajmo sramote. Podučujmo slovenski narod, dokler se nam glasí, dokler ga kaj imamo, enkrat bi ga utegnili iskati, pa ga ne bode več. Ali se ne spominjate, ljubi bralci in bralke, kaj je bil izustil nek ošaben Nemec, rekši, da „v petdesetih letih ne bo več nobenega Slovenca in Slovenke!“ Skrbimo, da se ne vresničijo te strahovite besede! Ako smo tedaj že veliko ur, dní in let izgubili za Slovenijo, odslé naprej ne gubimo nobene ure več, nobene več, pravim.

Le recimo, kar so rekli Slovani na razstavi v Moskvi: „Nobene bajtice več ne prepustimo tujcem!“

Res, da je težava delati za narod, pa kaj se hoče! Le trpimo, le delajmo, vsak po svojih okolnostih in po svojih zmožnostih, in hvaležnost potomcev nam ne odide. Zadovoljni se bodemo vlegli enkrat v hladni grob matere Slovenije, ako izpolnimo svoje dolžnosti do nje.

Jugoslavensko slovstvo.

* *„Slovanski Svet“* ali *„slovanskij Mir“*, časnik, kterega smo že omenili o listu „Novic“, je zagledal komaj 23. m. m. beli dan in vže je bil tudi konfisciran. Al vredništvo je trdnega prepričanja, da dobí liste zopet v roke. To je tudi vzrok, da ni moglo v pravem času naročnikom vstreči, kterih je na Českem vže toliko, da bode list ne le v ruskem, temuč tudi v českem jeziku izhajal. Množé se pa naročniki tudi iz srbskega in hrvaškega naroda tako, da vredništvo namerava brž napraviti tudi v srbsko-hrvaškem jeziku izdajo tega lista brž ko se zadostno število naročnikov oglasi. Vredništvo pa tudi naznanja, da se drugi vezek vže tiska in da prvega tudi precej razpošlje, ko bode pravde konec in če bi sodnija potrdila konfiskacijo, se napravi brž nov iztis brez prepovedanega članka. Naročí se lahko na dva vezka v ruskem in českem jeziku ali samo v enem, cena vezkom v dveh jezikih je 60 kr. in v enem 40 kr., za celo leto veljá 6 gold., za pol leta 3 gold. Naročila se pošiljajo v Prago pod naslovom na dotično vredništvo.

Mnogovrstne novice.

* *Za veliko razstavo*, ktera bode prihodnje leto na Dunaji, je presv. cesar v vsaki deželi že imenoval komisije, ki imajo delati na to, da vsaka dežela pošlje svojih pridelkov in izdelkov v razstavo. Za Česko je imenovanih 5 komisij z 257 udi, za Moravsko 2 s 132 udi, za Šlezko 1 s 53 udi, za Galicijo 3 s 178 udi, za Bukovino 1 z 20 udi, za gornjo Avstrijo 1 z 51 udi, za Salcburško 1 s 27 udi, za Tirolsko in Vorarlberško 4 s 144 udi, za Štajarsko 3 s 130 udi, za Koroško 1 z 49 udi, za Kranjsko 1 s 43 udi, za Primorsko 1 z 78 udi, za Dalmacijo 4 s 116 udi — skupaj tedaj je 28 deželnih komisij s 1278 udi.

* *Novo repato zvezdo* je zvezdogled Plastamour v Genovi v Švajci najdel; ona vse dozdaj znane repate zvezde (komête) v volumu presega. Po Plastamourovih opazkah letí s silno hitrostjo naravnost na zemljo in 12. dne avgusta (velikega srpana) pride ž njo v dotiko. Ko se jej bode bližal, bo vročina na naši zemlji silna. — Da bode vse to res tako ali ne, se vendar zagotoviti ne more, ker od nobene druge strani se dozdaj ni nič pripovedovalo od te „hude“ repate zvezde.

* *Tako strašne povodnje so v Kini*, da je čez 2000 kvadratnih milj zemlje pod vodo in okoli 2 milijona ljudí brez stanovanja.

* *Rusija je žitnica Evropi.* Sledeče številke so dokaz ruskega bogatstva, ki v srednjih letinah silno veliko žita v tuje dežele prodá. Leta 1861. se je izvozilo iz Rusije 9 milijonov in 601.243 četvrtov (četvrt je ruski vagan), to je za 68 milijonov in 168.431 srebrnih rubljev (rubelj srebra je po našem denarji blizo 1 gold. 62 kr.), — leta 1868. izvozilo se je 12 milijonov in 220.311 četvrtov, to je za 73 milijonov in 537.949 sreb. rubljev, — leta 1870. izvozilo se je 21 milijonov in 67.763 četvrtov, to je za 162 milijonov in 757.777 rubljev. Ruskega žita se dandanes toliko prodaja na Angležko, da angležki trgovci žitne mere več ne računijo na angleški „quarter“ (angležki vagan), ampak na ruski „četvrt“. Rusija ima res neizmerno množico sila rodovitne zemlje „črnaje zemlje“, al vendar morajo Rusi biti umni in napredni gospodarji, da pridelajo toliko.

„Puč. Prij.“

* *Tolovajstvo na Magjarskem.* V Segedinski županiji je kraljevski komisar za varnost, grof Raday, brezobzirno in ostro postopal proti tolovajstvu v magjarskih pokrajinah. Sojenih je bilo 722 oseb zarad tolovajstva, tatvine, poškodovanja železnic itd. Obtoženci so obstali sami 7000 tacih hudodelstev. Obsojenih je bilo 370 oseb samo zarad tolovajstva, in nektere zarad 30 ali 50 hudodelstev, kterih so se krive storile zadnjih 20 let. Znamenito je pa to v teh sodbah, da najviši krogi (veliki gospodje) v Pešti zameravajo grofu Raday-u, da proti tolovajem tako ostro postopa! — se ve da, tolovajstvo in pa gloria Magjarorszaga se ne skladata.

* *Proti pijančevanju na Francoskem* namerava vlada ostro postopati. Osnovala je zakon (postavo), po kterem se pijančevanje kaznuje. Poročilo o tem se je že med članove državnega zbora razdelilo; v tem se nahajajo sledeči predlogi: „kogar pijanega dobó, plača globe (kazni) od 1 do 5 frankov (frank je po naše 42 krajc.), kdor je v treh letih bil zavoljo pijanstva 2krat obsojen, pa se tretjikrat opijani, pride v zapor od 6 do 30 dni in plača globe od 16 do 300 frankov; vrh tega tak zgubí pravico voliti in pravico izvoljen biti, pravico porotnik biti ali kako drugo častno opravilo dobiti. Vsak volilec, vsaka priča, vsak porotnik, vsak občinski mož, vsak župan, ki svoj poklic opravlja pijan, se kaznuje tako kakor oni, ki je že dvakrat zarad pijanstva bil obsojen. Predlogi omenjenega poročila segajo celó do tega, da se ima kaznovati tudi vsak kavarnar in vsak krčmar, ki pustí, da se mu gostje vpijanijo, ali ki pijane ljudi pustí v svojo kavarno ali krčmo.

* *Premoženje jugoslavenske akademije* je konec lanskega leta zneslo v gotovini 292.702 gld. Z letom 1871. se je pomnožila glavnica na 3471 gold. Potrošila je akademija od glavničnih komatov v svoje namene 11.890 gold. — Premoženje za ustanovljenje jugoslavenskega vseučilišča v Zagrebu zneslo je konec 1871. leta 203.624 gold. Leta 1871. se je pomnožila glavnica za 18.758 gold.

Dopisi.

Iz Trsta 17. sveč. (*Naš „korzo“; železnica Loško-Tržaška*). Kakor imajo vsa laška mesta zadnje dni maškerade in da vozijo korzo, tako si tudi tu nekteri prizadevajo Trstu s tem vtisniti tipus italijanskega značaja; al neče se jim nič prav sponesti. Druga leta smo vselej videli kako demonstracijo proti duhovščini ali celó fino proti Avstriji, proti policiji ali kaki drugi reči; letošnje leto pa je nekoliko dež, kteri je vsaki dan nagajal, pripomogel, da so fiasco naredili ali pa so se teh burki že naveličali. Med brezštevilnimi kočijami, ktere so vse več ali manj talijanski trikolor kazale, sem videl tudi lepo elegantno kočijo s slovenskimi trakovi in ko radoveden vprašam tovarša, kdo da more biti ta gospa, ktera se drzne „laški“ Trst s slovenskimi barvami omadeževati, mi odgovorí, da to je družina Kalistrova. Čast naj jej bode tem več, ker mnogi drugi tù bivajoči Slovenci se Slovence očitno pokazati nočejo. Videl sem dalje tri Garibaldinovce, kteri so jako ponosno koračili z rdečimi srajcami, opasani z mečem na videz. Za njim je bil videti velik voz po otročje oblečenih šem, ktere so godle noseč trakove laške trobojnice. Še mnogo reči bi mogel navesti, al čemu bodem popisaval take bedarije. — Za železnico iz Trsta

v Loko se tu močno agitira; mestno starešinstvo je razposlalo na vsa društva tiskane liste, po kterih se podpisi nabirajo. Ker se že toliko let Predelska železnica plete in plete, pa še je danes nič ni, mora zdaj res vsakega razumnega človeka zanimivati železniška črta Trst-Loka. Ona bode stala manj stroškov in hitro utegne gotova biti. Predelska železnica ima glavni strategični pomislek proti sebi, da ne bo privoljena, ker skoraj laško mejo tika. Druga pa je to, ako se ne bo Trst s severnimi deželami z železnico po bližnjem potu zvezal, bo še ta mala kupčija padla v Benedke, ker se čez Brener prevaža blago hitreje in boljši kup, ko po daljni dragi južni železnici. Toraj prijatli Kranjci! kdor ima kaj vpliva, naj dela na to, da se dovoli potrebna črta Trst-Loka nemudoma.

Frickov Janez.

V Rojanu. *(Čitalnica naša)* napravi v nedeljo 25. dne t. m. „besedo“ s tombolo, k kteri se uljudno vabijo vsi častiti udje. Isti dan bode seja odborova, da se ustanovi pevski zbor, ktere udeležiti naj se blagovolijo vsi tisti gospodje, kteri se hočejo peti učiti.

Za odbor:
Ivan Dolinar, tajnik.

Dornberk na Goriškem 12. sveč. — Sinoči se je „beseda“ naše čitalnice v vsem tako izvrstno obnesla, da jo smemo v zlate bukve začrtati. Ni sicer bilo iz Gorice nikogar, niti odličnih niti neodličnih narodnjakov, a tolikanj več bilo je iz okolice prostih rodoljubov, in zato po domače prosteje razveseljevanje. Tekmala je na odru nova moč v gospodičini Rojčevi z Amalijo Keršovanjo. Vsem brez izjema je glasna pohvala donela, tako, da nam je prav očitno bilo, da Dornberška čitalnica nikdar ne propade. Slava! — „Soča“ v svojem 5. listu izid volitev za kupčijsko in trgovsko zbornico v Gorici priznava mizerijo te volitve in bridko skušnjo ter zahteva pojasnila, kaj je krivo nesrečnega izida. Nate ga! Kar se tiče naše občine, so vsi volilci, stoječ pod vpljivom starega župana Keršovanja priporočane narodne kandidate volili, le one obrtnike, s kojimi občuje novi županijski pisač, so lahoni na svoje limance vjeli. Stari župan, kojemu v propad je „Soča“ od istega lačneža dopise jemala, je vsaj v obče živelj narodnega duha krepko gojil, a zdaj nam zmešnjava tudi v čitalnični odbor razdvoj vrniti hoče. Naj potem „Soča“ sama na svoje prsi se trka ter reče: „mea culpa, mea maxima culpa“.

Iz Postojne. — Beseda, ktero je napravila čitalnica na čast Vodniku v nedeljo 11. dne t. m., se je prav dobro ponesla v vseh številkah. Posebno v igri „Kdor prej pride, prej melje“, se je videlo, da ima čitalnica postojnska prav lepo število že izurjenih diletantov, s kterimi je mogoče večkrat razveseljevati nas z dobrimi predstavami gledaliških iger. Gostov je bilo iz vsega Notranjskega, pa tudi iz Ljubljane prav obilo, in zabava pri plesu, ki je trajal do ranega jutra, prav zanimiva. Saj je bilo pa tudi krasnih Slovenk toliko in tako zalih, da ni bilo lahko mogoče ločiti se od njih.

Iz Vipave 18. sveč. — Čitalnica je napravila 4. dne t. m. Vodniku v spomin „besedo“ s petjem, slavnostnim govorom, deklamacijo, gledališko igro „Bob iz Kranja“ in plesom. Vse točke programa so se prav srečno izvršile. Gospodje Silvester kot arangeur besede, Pin in Kobal so zopet pokazali, da so na odru prav kakor domá. Odlikovala se je pa posebno gospodičina M. Virkova v igri sè svojim milim petjem in vsem obnašanjem; škoda le, da so poslušalci med petjem preveč ploskali, kar gotovo vsakega še tako izurjenega diletanta moti. Čitalnica naša po tem dokazu stojí tedaj prav na trdnih nogah.

V Tupalčah na Gorenskem 16. sveč. *(Javno zahvalo)* izrekujem bivšemu učencu živinozdravniške šole ljubljanske gosp. M. Dovgan-u v Cerkljah na Gorenskem, ki mi je kobilo, ktera je občno vnetje kopit imela, tako izvrstno ozdravil, da ni celó nobenega nasledka te hude bolezni zapaziti. Priporočam ga ob enem vsem, kteri imajo bolno živino.

Fidelis Urbančić, c. k. poštar.

Iz Koprivnika na Kočevskem. — Naš občinski odbor si je izvolil za župana g. Andreja Medic-a in za svetovalca g. Matija Stalcerja in Jožefa Božiča.

Iz Metlike. — Občinski odbor našega mesta si je izvolil na mesto odstopivšega gosp. Hes-a župana gosp. Franceta Gustin-a.

Iz Novomeškega okraja 18. sveč. — Dragi rojaki! Ne prezrite teh vrstic pisanih iz zgolj ljubezni do svojih bratov, kteri zarad slabe letine sedaj glad trpeti morajo. Dragi rojaki! Pomislite, da lakota je strašna reč, toraj bratovska ljubezen zahteva, jih rešiti nadlog, in jim pomagati vsaki po svoji moči. Po mojem mnenji bi se našim stradajočim bratom najlože v večih krajih, kakor na priliko, v Žuženberku in Trebnem, kjer še nobenega društva ni, pomagalo tako, da se napravijo v kaki krčmi ali privatni hiši gledišćine igre, kterih čisti dohodki naj bodo namenjeni stradajočim Slovencem. Tako se bode ljudstvo naše na eni strani razveseljevalo, na drugi pa mnogo pomagalo revežem. Možje! kteri imate v omenjenih krajih, kakor v Žužemberku in Trebnem, veljavno besedico, stopite na noge, in ker še nobenega društva nimate, napravite igrokaze! Malo krajcarjev vas bode stalo, a revežem bodete pomagali mnogo. Bog daj, da bi moj klic ne bi ostal klic vpijočega v puščavi! *)

Novomesto 18. sveč. — Naj „Novice“ v svoje listine zapišejo veliki napredek narodnega tukajšnega življenja, ki se je po poslednjih volitvah za deželni zbor krepko izbudilo. Priča temu je bila posebno druga veselica čitalnična, za ktero je zopet gospá Skabernetova blage volje nam prepustila svoje lepo poslopje. Še bolj polno je bilo ta večer kakor prvikrat, in še bolj živahno kakor prvikrat so se vrtile in kakor „Vodnik“ pravi, stopinjice drobile naše, zarad lepote svoje sloveče gospodičine; še bolj živahno so se pri večerji, ktera nas je v veselem, a poštenem društvu okoli mize zbrala, zdravice natrkovale in gromovito z živio-klici povračale ter s petjem se sladile. Zares! da nisem spoznal svojih prejšnjih Novomeščanov v tej, še le po zadnjih volitvah in po silovitem preganjanji iz starega čitalničnega poslopja prav na dan stopivši živahnosti in navdušenosti, ktera se je ta večer vsakega proprijela, če tudi je po sili hotel čmeren biti in kislega obraza. Posebno pa se je izbudila družbica, ko je gospodičina Skabernetova srčno pozdravila goste v svoje matere hiši. Prvikrat pri taki priliki smo slišali mile materne glase iz ust mlade domorodkinje, prvikrat pokazalo nam je šibko vročekrvno deklice, da tudi v nedrijih naših milih Slovenk domoljubje svoje kalí tako močno poganjati more, da prekipí srce in se vlije gorak občutek v ganljivih besedah, ktere so v prostem govoru nam srca povzdignile in tako razgrele, da ni bilo konca živela-klicev. Moramo se ne samo gospej mamici Skabernetovi

---

*) Vredništvo priporoča toplo to blago misel vsem, ki imajo srce do ubozih naših rojakov in ki so tudi v stanu vresničiti to idejo. Pretežko ne bode izpeljati je ondi, kjer koli je tudi kaj pevskih močí, da se napravi — se vé da po prejetem dovoljenji dotične okrajne gosposke — vabilna „beseda“ z gledališko igrico ali s primernimi deklamacijami in lepimi pesmami. Vred.

prelepo zahvaliti, da se je tako vljudno in gostoljubno potrudila, v svojem stanovanji hišno orodje dvakrat sèm ter tjè prevlačati in sobe okinčati, moramo jej tudi pripoznavati, da je v njenih otrocih žlahni domoljubni zarod izrastel domovini. Naj jej bodo te vrstice malo znamenje hvaležnosti naše in spoštovanja našega. Naj še dostavim, da so nas tudi telegrami iz Ljubljane od gosp. dr. B. in dr. C. in iz Metlike od ondotne čitalnice pozdravljali in da so bili z veliko radostjo in navdušenimi živio-klici sprejeti.

Iz Ljubljane. (*Iz seje deželnega odbora 16. febr.*) Od deželne vlade načrtanim razglasom k §§. 11. in 78. od kranjskega deželnega zbora l. 1869. sklenjene postave o rabi, napeljevanji in odvračanji vodá je deželni odbor pritrdil. Razglas k §. 11. določuje, kakova imajo biti in kako se imajo postavljati znamenja, ki kažejo vodno višino, in razglas k §. 78. daje poduk, kako se imajo napravljati in v redu imeti vodne knjige in mape. — Od c. kr. deželnega šolskega sveta je prejel deželni odbor načrte, kako naj bi se postavi o uravnavi doneskov od zapuščin k normalnemu šolskemu zakladu in kako naj se začasno uravnajo nektere pravne razmere učiteljev na javnih ljudskih šolah, prenaredile, da bi ju c. k. ministerstvo dovolilo vsaj za provizorno naredbo, dokler prihodnji deželni zbor te stvarí ne predela tako, da zadobí Najvišo sankcijo. Glavna spotika je finančnemu ministerstvu bila en odstotek od zapuščin. Šolski deželni svèt je znižal zapuščinski donesek od 1 odstotka na pol ter po opazkah ministerskih sèm ter tje predrugačil po dež. zboru osnovano postavo in načrtu pravnih razmer učiteljev privzel tudi za podučitelje povišano plačo na 70 odstotkov plače učiteljske. Gledé na silno potrebo, da se zboljša plača ljudskim učiteljem, v to pa pridobí zdatno pomoč od zapuščin, je deželni odbor enoglasno sprejel od c. kr. deželnega šolskega sveta predrugačena načrta ter jih rešil s tem, naj ju predloží ministerstvu s prošnjo, da ju vpelje kot začasno naredbo, dokler ne pride vnovič pred deželni zbor. — Na sklep deželnega zbora od 14. oktobra 1871. leta zastran naprave šole v Bršlinu za sadje- in vinorejo je došel deželnemu odboru dopis od ministerstva za kmetijstvo, naj mu predloží natančne programe in proračune za kmetijsko šolo v Ljubljani in za sadjerejsko in vinsko šolo Slapško in Bršlinsko, ali pa naj pové, če je odboru ljubše, da pride od ministerstva kdo v Ljubljano v razgovor. Deželni odbor pripoznavši, da je najkrajša pot ta, če ministerstvo pošlje kakega gospoda iz Dunaja, je sklenil za to prositi. — Ker se po več krajih popravljanje okrajnih cest zanemarja in ker se občine, ki imajo dolžnost te ceste popravljati, ustavljajo naredbam cestnih odborov zastran popravljanja in posipanja cest, je deželni odbor sklenil, o tej zadevi poslati na vse županije podučno okrožnico. — Sklep občinskega odbora v Studencu pri Krškem zarad pobiranja občinske priklade na zemljiški, hišni in pridobninski davek za leto 1872., in sicer v katastralni občini Hubajnica, kolikor je namreč spada v Boštanjsko faro, po 20, v katastralni občini Bučka pa po 15½ odstotkov, je deželni odbor potrdil. — Občini Mokronoški se je dovolilo za leto 1872. pobiranje občinske priklade na direktne davke in sicer po 20 v katastralnih občinah Mokronog in Ostrožnik, v podobčini Laknec pa po 10 odstotkov, občini Vélika Dolina pobiranje občinske priklade na direktne davke po 17 odstotkov. — Od deželnega zbora kranjskega 30. septembra leta 1871. po silnih željah mnozih županov sklenjena postava, da bi se ženitvanjske oglasnice ne dajale vsacemu, kdor se ženiti hoče, žalibog! — ni potrjena. Deželni zastop ni tedaj kriv, če dunajski gospodje ne poznajo živih potreb deželnih.

— Dr. Kapler je imenovan za c. kr. okrajnega zdravnika za okraj ljubljanski, kamniški in litijski, — dr. Keesbacher pa za c. k. vladnega koncipista.

— (*Matičin občni zbor*), o kterem se obširno poročilo začenja na drugem mestu današnjega lista, je bil narodnemu opazevalcu zanimiv po volitvah odbornikov. Izvoljeni so bili z ogromno večino glasov: gospodje Cigale (830), Pleteršnik (829), Šolar (829), Žakelj (823), Einspieler (725), dr. Costa (712), Marn (708), Lésar (707), Praprotnik (704) in Grabrijan (703). — Pri tej volitvi so se tako imenovani „Mladoslovenci“ nekako merili s tako imenovanimi „Staroslovenci“ in nektere svoje kandidate stavili. In izid te poskusbe je bil po številkah ta, da kandidatje „Staroslovencev“ bili so vsi izvoljeni z gori imenovanimi številkami, kandidatje „Mladoslovencev“ pa so dobili le: 137 glasov dr. Zarnik, 136 dr. Mencinger, 123 dr. Samec, 114 Ogrinec, 112 dr. Gršak, 85 Klavžar, 10 dr. Kočevar. Najviša številka „Mladih“ je tedaj 137, in najniža 10, memo najviše številke „Starih“ z 830, in najniže 703. Pravijo, da številke najglasneje govorijo — zato samo „meminisse juvat“.

— Da se pustni kroniki ne pogreša narodna veselica, ki je najodličnejša bila poleg Vodnikove slovesnosti, naj povemo, da maškerada, ktero je na pustni torek napravilo društvo „Sokol“ v čitalničnih prostorijah, je sijajno končala predpustne veselice narodnih društev. Zbralo se je nad 400 oseb v lično in mično opravljenih sobanah, in med njimi blizo 150, večidel tako elegantno opravljenih mask, da je v resnici težko bilo razsoditi, ktera krasnega spola je bila najkrasnejša, med mnogimi ličnimi moškimi pa je bil na prvem mestu Črnogorec. Po vsem se „Sokol“ sme ponašati z maškerado, proti kteri una na strelišču še senca ni bila.

— Opereta „Pot po nevesto“ in burka „Prvikrat v gledišči“, ki ju je v nedeljo predstavljalo dramatično društvo v deželnem gledišču, ste bile z velikim zadovoljstvom sprejeti; prva mična sama po sebi in izvrstna po predstavi, — druga zeló neumna sama po sebi bila je dobro predstavljana.

— (*Dvajseta predstava dram. društva*) je v saboto 24. t. m. Predstavljal se bode Raimundov „Zapravljivec“, čarobni igrokaz s petjem v 2 dejanjih v izvrstni prestavi J. Ogrinca. Izvrstnost igre je dovolj znana in je ž njo zares se obogatel slovenski repertoir. Skrbelo se je, da se igra predstavlja prav dostojno, in je prevzel tudi društveni prvosednik gosp. Grasselli nalogo tajnika „Volka“, kar nas posebno veselí, zopet videti tako tehtno moč na odru. Ostale glavne naloge so prav srečno razdeljene, tako, da se je nadejati res zanimivega večera, posebno ker se je na pevski del igre, ki obsega 8, deloma jako lepih številk, obrnila velika pozornost. Naj bi noben prijatel slovenskega gledališča ne zamudil te predstave.

1. imenik darovateljev za stradajoče na Notranjskem in Dolenskem.

Dr. J. Bleiweis 20 gld., dr. E. H. Costa 20 gld., dr. J. Razlag 20 gld., Ivan Vilhar 10 gld., Peter Kozler 20 gld. in 10 mernikov žita, dr. J. Vošnjak 5 gld., P. Grasselli 5 gold., L. Jeran 5 gld., F. Ravnikar 5 gld., Jan. Murnik 10 gld., France Ks. Sovan ml. 20 gld., Hugo Turk, trgovec 10 gld., dr. L. Vončina 5 gld., Lésar Anton 5 gld., dr. Kar. Bleiweis 5 gld.; skupaj 165 gld. in 10 mernikov žita. V Ljubljani 20. febr.

Odbor za podporo stradajočih:

Dr. Janez Bleiweis, predsednik.

Ivan Vilhar, denarničar. Dr. J. Vošnjak, tajnik.

— (*Pobirki iz časnikov.*) „Tagblatt“ oznanivši izstop dr. Keesbacherja iz deželne bolnišnice, ker je dobil službo koncipista pri ces. deželni vladi, bridke solze pretaka, da on je že drugi „nemški“ zdravnik, ki zapustí deželno službo bolnišnice. Da se „Tagblatt“ milo joče o tej „zgubi“, to je čisto naravno, kajti v prvi vrsti delalcev „Tagblattovih“ bil je in je menda še dr. Keesbacher, — kaj pa da pomeni prvi delalec „Tagblattov“, ki je že s tolikim blatom ometal svetinje našega naroda in verskih naših zadev, biti, to vé vsa naša slovenska dežela! Nam se ne zdi vredno razjasnovati „die hervorragende Kraft“, ktero bolnišnica naša „zgubi“ po ljubljencu „Tagbl.“; vsaj bralci „Triglav-a“ se gotovo dobro še spominjajo nekterih historijc v ljubljanski bolnišnici, ki so jasno pričale „die Wissenschaft“ „Tagblattovega“ „političnega mučenika“. Vsak človek, ki vé, da zdravnik mora z bolnikom govoriti in ga razumeti, se je čudil najbolj predrznosti, da tujec, celó brez znanja deželnega jezika, ki čez več dežel priroma v našo deželo, si je upal službo prevzeti tukaj! Keesbacherjeve zmožnosti ali nezmožnosti zdravniške naj presojajo drugi, mi bi le to radi vedeli, zakaj da tolika „hervorragende Kraft“ ni ostala domá v Tirolih? zakaj ne na Beneškem in Bog si vedi, kje še? in da je prišla v našo deželo? Vsaj domovine vendar nihče rad ne zapustí, če ga domačini cenijo in on njej koristiti more! — Na otrobe, ki jih je vezal dopisnik „iz Zagreba“ v včerajšnem „Slov. Nar.“, namesti da bi se bil držal poziva našega: „hic Rhodus, hic salta“, odgovorimo drugi pot.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja 20. sveč. — V zbornici poslancev je bila danes ena štrena, ktero že več tednov motamo, rešena, namreč zasilna volilna postava, ktera ima vrata odpreti direktnim volitvam v državni zbor. Ministerstvo dela na vse kriplje, da bi ta novêla dobila večino dvetretjinsko v zboru. V klubu našem, to je, v klubu nas Slovencev in Tirolcev, je bilo gotovo, da glasujemo proti novêli, tudi na Dalmatince in Primorce se zanašamo, da bodo z nami in Poljaki in tako dobimo 53 glasov zoper 98 ustavovercev. Al čujte! Danes se je nenadoma stvar zasuknila drugače! Groholski je v imenu Poljakov, Greuter v imenu Tirolcev in dr. Poklukar v imenu nas Kranjcev v zboru deklariral, da, ker ta postava žali deželno ustavo, bodo glasovali proti zasilni volilni novêli. Ko pa je prišlo do glasovanja, so le Poljaki, Tirolci in Kranjci možato stali proti, — Dalmatinci in Primorci s Črnetom vred pa so glasovali za novêlo, in tako je bila z 104 glasovi proti 49 sprejeta. Dalmatinci in Primorci s g. Črnetom vred so „mit Sack und Pack“ se vrgli ustavovercem in ministerstvu v naročje! Kakošen „Geschäft“ so naredili s tem izneverstvom federalistični stranki, bode prihodnost jih učila! Dalmatince in Primorce tedaj po takem moramo izbrisati iz tabora federalistov.

Poslano.

Na „poslano“ g. J. Tanšek-a iz Brežic v predzadnjih „Novicah“ le zatega del odgovorim, da čast. občinstvo, kteremu niso znane dotične razmere, spozna, na kteri strani je umazanost in krivično natolcevanje. Gosp. Tanšek je stenografiral pri kazenski razpravi v Celji zarad novoveške afere; k razpravi sem tudi jaz poklican bil kot poškodovan in priča. Ni tedaj šlo za mojo stvar, ampak za skupno narodno; toraj si tudi nikdo ne bi mogel misliti, da bo rodoljubni (?) g. Tanšek za tridnevno stenografiranje tirjal 55, reci: petdeset pet forintov (!), da jih bo tirjal od mene, ki sem le kot priča nazoč bil. In to je storil; poslal je meni prepis predzadnjega odlomka pravde (toraj še ne konec) in prevzel na to pismo na pošti 55 for. To je storil vkljub temu, da sem jaz na račun njegove delnice „narodne tiskarne“ že vplačal bil 25 for., ker sem mu mislil plačati za tridnevno njegovo delo 30 for. Kje je tedaj umazanost? Gosp. Tanšek-a pa pozovem, naj le brez ovinkov pové tiste moje umazanosti, ktere razglašati mi žuga; sicer ga bom jaz razglašal za to, kar je.

V Mariboru 17. febr. 1872. Fr. Rapoc.

Slovenci!

Vsled lanske slabe letine začenja po nekterih okrajih Dolenskega in Notranjskega ljudém že zdaj pomanjkovati najpotrebnišega živeža, in lakota žuga revežem. V takih nemilih okoliščinah je naša človeška dolžnost, je dolžnost vsacega rodoljuba, da prihitimo na pomoč svojim revnejšim rojakom, da jim olajšamo nesrečo, ktera jih je po nedolžnem zadela. Že so se po časnikih začeli nabirati milosrčni darovi. Treba pa je zdatne podpore; treba tedaj, da se združijo vse moči.

V ta namen se je ustanovil v Ljubljani „odbor za podporo stradajočih“.

Ta odbor bo nabiral po vsem Slovenskem vsakovrstne darove v denarji in blagu, ter nabrano oddal deželnemu odboru kranjskemu, ki bode za to skrbel, da pridejo v roke tistim, kteri podpore najbolj potrebujejo.

Slovenci! Do Vaše milosrčnosti se obračamo! Vi vsi, ki ste letos v srečnejših okoliščinah, ne zabite svojih nesrečnih rojakov v revščini stradajočih! Pomozimo drug drugemu, ter pokažimo svetu, da se res čutimo sine ene matere, da se ljubimo bratovsko in da stojimo v sreči in nesreči vsi za enega in eden za vse. Še posebno pa se obračamo do Vas, narodnih društev: čitalnic, bralnih in političnih društev, „Sokolov“, da združite svoje moči z našimi, da tem zdatnejo podporo donašamo nesrečnim svojim rojakom.

Vsaki najmanjši dar bodi-si v denarji, bodi-si v blagu bodemo hvaležni sprejeli, ter sprejem potrdili in imena milostnih darovateljev razglašali po „Novicah“ in „Slov. Narodu“.

Darovi v denarji naj se blagovolé poslati gosp. Ivanu Vilharju v Ljubljani; darovi v blagu: žito, krompir, fižol itd. naj se samo naznanjajo odboru, ki bode odkazal kraj, kam naj se pošljejo.

Rodoljubi! dvakrat dá, kdor hitro dá.

V Ljubljani 19. svečana 1872.

Odbor za podporo stradajočih:

Dr. Jan. Bleiweis, predsednik. Dr. E. H. Costa. Dr. J. Razlag, podpredsednika. Ivan Vilhar, denarničar. Dr. J. Vošnjak, tajnik. Dr. Karol Bleiweis. Peter Graseli. Jan. Horak. Anton Jentel. Luka Jeran. Val. Krisper. Peter Kozler. Jan. Murnik. Dr. J. Pogačar. Franjo Ravnikar. Fr. Ks. Sovan ml. Dr. Strbenec. Hugo Turk. Dr. Vončina.

Odgovorni vrednik: Janez Murnik. — Natiskar in založnik: Jožef Blaznik v Ljubljani.